СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 30. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 6 ЛЮТОГО 1948. No. 30. JERSEY CITY, and NEW YORK, FRIDAY, FEBRUARY 6, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

НЕСПОДІВАНА ЗНИЖКА ЦІН НА ВИРОБИ ЩОДЕННОГО ВЖИТКУ

Ню Йорк, 5 лютого. — Звідомлення з Шікаґа і з інших великих середовищ продукції виробів для щоденного вжитку виказують загальну знижку цін. Є це перша знижка від 14 квітня 1947, а ціни повернули до висоти, на якій стояли 11 жовтня. На великих збіжевих біржах ціна збіжжя впала до можливих границь: пшениця подешевіла на 10 центів від бушля, кукурудза, на 8 ц., овес на 6 ц. Вавовна впала по 1 ц. на фунті в бейлах, а інші продукти падуть і знову вертаються до попередньої висоти, одначе можна завважати загальне хитання цін. Бюро Статистики Праці у Вашинґтоні у звіті за тиждень, який покінчився 24 січня, виказує, що гуртовні ціни впали перший раз впродовж останніх 12 тижнів. Загальне заключення таке, що знижка цін перешкодить дальшій інфляції, одначе є голоси, що знижка є лише хвилева.

СПІЛЬНА ПІДКОМІСІЯ ВТИНАЄ ПІВТРЕТЯ БІЛЬЙОНІВ З БУДЖЕТУ

Вашинґтон. — Спільна сенатська і палатна підкомісія, складена з 21 членів, запростувала втяти 2½ більйонів з буджету, предявленого президентом на біжучий фіскальний рік. Підкомісія після переведених студій передбачує приходи в сумі $47.3 більйонів, буджетові видатки в сумі $37.2, отже лишилась би ще надвишка $10.1 більйонів. Саме з цієї надвишки підкомісія хоче обтяти півтретя більйона. Президентів буджет передбачує $39.7 більйонів видатків. Підкомісія предкладає свій звіт спільній буджетовій комісії, яка зійдеться на наради в пятницю.

НОВА СНІГОВІЯ НА СХОДІ

Місто Ню Йорк стало знову осередком сніговії, яка навістила східні стейти і покрила землю поволокою снігу 5—8 цалів грубою. Внаслідок морозів і сніговії місто опинилося без топлива, а розпучливі змагання міської управи для поправи положення не увінчалися належним успіхом. Вижидають кризи впродовж найближчих трьох тижнів. Департамент здоровя обраховує, що населення Ню Йорку стратить 205,000 літ внаслідок катарів та інших недомагань з причини морозів, а це потягне за собою видатки в сумі $10,-000,000 на лікарів і ліки, а в заробітках з причини занедбання праці втратить $30,000,-000. Досі не придумано нічого певного для лікування перестуди й катарів і тому видатки і втрати неминучі.

НОВА ДІЛЯНКА В ОБОРОННІЙ ПОВІТРЯНІЙ СЛУЖБІ

Вашинґтон. — Секретар оборони Джеймс Форестал оприлюднив, що повітряні транспортові служби фльоти й повітряного департаменту вже сконсолідовані в одну цілість. Нова агенція буде звісна під іменем Військова Служба Повітряного Транспорту. Вона буде під командою генерал-майора Лоренса С. Кутера.

КІО ПІД УРЯДОВИМ ДОПИТОМ ЗА ПОЛІТИЧНІ ДІЯННЯ

Вашинґтон. — В урядових колах заповідають поставлення в стан обвинувачення Конгресу Індустріяльних Організацій за знехтування постанов закону Тефта-Гартлія в справі видатків на політичні цілі. Департамент справедливости викінчує вже слідство в цій справі і незабаром буде покликана велика судейська лава для провірки закидів. За знехтування постанов згаданого закону передбачена кара $1,000 і однорічної тюрми.

Водночас оприлюднено вістку про резиґнацію Ліа Пресмана зо становища генерального правного дорадника КІО. Йому найбільше закидували комуністичні переконання і доражджування опору проти нового закону. Безпосередною причиною резиґнації Пресмана є його підтримка кандидатури Волеса на президента всупереч заяви уряду КІО.

ФАЛЬШИВІ МОНАХИНІ ВИДУРЮЮТЬ МИЛОСТИНЮ

Ню Йорк. — Бюро Ліпшого Бизнесу Міста Ню Йорку оприлюднило покінчення допитів про появу монахинь на прилюдних місцях з проханням милостині. Показалося, що такі „монахині" це перебрані світські жінки, які жиють з милостині, як з підприємства. Католицька дієцезія й організації інших церков заявили, що вони не дають дозволу на збирання милостині в прилюдних місцях, а дозволяють своїм монахиням ходити лише по домах і бюрах, де можна провірити їхні повновласті.

КОРАБЕЛЬ ИРНІ ПАЙЛ ВІДСТАНОВЛЕНИЙ

Ню Йорк. — Корабель Ирні Пайл, якого власником є американський уряд, а який перевозив найбільше нових імігрантів з Европи, покінчив свою придатність і буде поставлений в стан резерви. Його останні подорожі через океан виказали великі недомагання у вигодах та в будові й тому уряд рішив стягнути його з дальшої служби.

МАРШАЛ ПРИГАДУЄ, ЩО ДОПОМОГА ЕВРОПІ Є НАГЛОЮ

Вашинґтон. — Секретар стейту Джордж С. Маршал пригадав конгресові, що допомога для видужання Европи мусить бути ухвалена до 1. квітня, щоб недопустити до перерви в постачанні харчів і матеріялів для західної Европи і до поважного заклопотання нашого уряду. Сенатська комісія закордонних відносин відбуде тайне засідання найближчого тижня, щоб провірити арґументи Маршала. Предсідник комісії Артур Г. Ванденберґ є того переконання, що конгрес може ухвалити допомогу до 1. квітня.

Пів більйона долярів для Китаю

Вашингтон, 4. лютого. — Департамент стейту домагається признати $510,000,000 на допомогу Китаєві. Цю справу обговорено на засіданні членів міністеріяльного кабінету і інших високих урядовців Краєвої Дорадчої Ради, як про це довідується дипломатичний кореспондент Ню Йорк Таймсу, Джеймс Рестон. Загальне переконання таке, що конґрес згодиться виасигнувати таку суму для видужання Китаю, хоч це може ослабити акцію за видужання Европи.

АМЕРИКА ДІСТАЛА КОПІЮ СОВЕТСЬКОГО БУДЖЕТУ

Вашингтон. — Уряд Злучених Держав дістав у свої руки копію советського буджету на 1948 р. і цей буджет є тепер предметом докладних студій. З побіжного перегляду буджету можна завважати, що не лише капіталістичні, але й комуністичні держави мають свої клопоти. З копії советського буджету можна довідатися про капарство, обман, фальшування звітів, спротевірення, інфлацію, недостаток у продукції і т. п. прояви. Цей документ є пророчистим доказом, яку фальшиву пропаганду ведуть Совети закордоном для закриття дійсної правди.

ФРАНЦІЯ ДІСТАЛА ТИМЧАСОВУ ДОПОМОГУ З АМЕРИКИ

Вашингтон. — Злучені Держави дали французькому урядові $31,400,000 як першу рату з суми, ухваленої в грудні у висоті $522,000,000 на чужинні допомоги. Департамент стейту передав французькому амбасадорові Анрі Бонетові 25 чеків, які разом дають згадану суму.

ЗАСНОВАНО „УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД ВЗАЄМНОЇ ДОПОМОГИ" В БРИТАНІЇ

Лондонська „Українська Думка" повідомляє, що там в половині січня засновано „Український Фонд Взаємної Допомоги", головною ціллю якого буде давати всяку можливу тільки допомогу для біля 8,000 українських воєнних полонених, що перебувають в Британії та з яких кілька сотень важко хворіє.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ НИЩЕННЯ СВОБОДИ В РУМУНІЇ

Вашингтон. — Департамент стейту вислав до Румунії різку ноту, в якій одверто закидає урядові цеї держави поломання зобовязань в справі існування демократичного уряду в Румунії і нищення там громадянських свобід. Нота написана в простім тоні з якнайменшим ужитком дипломатичної мови. Ноту передав американський посол в Букарешті румунському міністрові закордонних справ Петрові Ґрозі. Копії ноти вислані російському й британському послам у Букарешті.

ЧОРЧИЛ ДОМАГАЄТЬСЯ ПУБЛІКАЦІЇ ДОКУМЕНТІВ НАЦІСТСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ЗМОВИ

Лондон, 4. лютого. — Британський премієр за часів війни, Винстон Чорчил, домагався сьогодні в Палаті Громад від секретара закордонних справ Бевина публікації таємних документів націстівсько-большевицької змови, щоби „члени британського парляменту мали мажність виробити собі правильний погляд" на закордонні справи.

МАРЕВО ГОЛОДУ НАД СВІТОМ

НЕДОСТАЧА ХАРЧІВ ГОЛОВНОЮ ПРИЧИНОЮ ІНФЛЯЦІЇ. НАСЕЛЕННЯ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ, ПРОДУКЦІЯ ХАРЧІВ ЗМЕНШУЄТЬСЯ. ТІЛЬКИ В АМЕРИЦІ ПРАВИЛЬНИЙ РОЗВИТОК. ТРИВОЖНИЙ ЗВІТ ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІЯЛЬНОЇ РАДИ О.Д.

Лейк Соксес, Н. И., 5 лютого. Відділ економічних справ Організації Обєднаних Держав вчора повідомив, що недостача харчів є найголовнішою світовою економічною проблемою та головною причиною світової економічної кризи, насамперед загрозливої інфляції. На підставі звіту приготованого заступником Ґенерального секретара економічних справ, Давидом Овеном, та переданого Економічній і Соціяльній Раді ОД ствержено, що продукція харчів в 1947 році була 70 процентів менша, ніж в 1937 році, хоча в поодиноких ділянках, головно електричній, сильно зросла промислова продукція. Недостача харчів є головною проблемою майже кожної країни і на це склались дві головні причини. 1. Населення світу від вибуху другої світової війни збільшилося майже на 10% і тим самим було б необхідне теж відповідне збільшення продукції харчів, щоби можна було вдержати передвоєнний рівень; 2. Злучені Держави Америки є майже єдиною країною, що виказує пропорційне збільшення сільсько-господарської та промислової продукції. Під цим оглядом найгірше мається справа в Европі. В звідомленнях сказано, що цих недостач не можна усунути імпортом, тільки „наглими заходами" для збільшення місцевої продукції, що є теж головною ціллю Пляну Маршала. Минулий 1947 рік у звідомленні називається „роком розбитих надій" та вказується на Америку, як на єдину надію в цьому світовому нещасті.

ІРАН ВІДКИНУВ СОВЄТСЬКИЙ ПРОТЕСТ

Тегеран, Іран, 4 лютого. (ЮП)—Іранський уряд і американська військова місія офіціяльно відкинули сьогодні як цілком безпідставний совєтський протест проти здогадної будови американцями військових баз в цій країні проти Совєтського Сойзу. Зі свого боку вони ствердили безправне встрявання Совєтів у внутрішні справи Ірану.

ІРАК ВІДКИНУВ ДОГОВІР З БРИТАНІЄЮ

Багдад, Ірак, 4 лютого. (АП)—Іракський уряд відкинув сьогодні підписаний недавно в Портсмут іраксько-британський договір приязні та взаємних військових гарантій. Договір, що вже був причиною кризи іракського уряду та майже революти в країні, відкинено як такий, що „не відповідає національним цілям Іраку".

БРИТАНІЯ ПОТВЕРДЖУЄ КОНТРАБАНДУ КОМУНІСТІВ ДО ПАЛЕСТИНИ

Лондон, 4 лютого. У звязку з видвигненими сумнівами щодо совєтських намагань перекинути до Палестини більшу кількість комуністичних агентів при допомозі контрабанди, речник британського уряду сьогодні щераз офіціяльно потвердив на пресовій конференції, що ці закиди базовані на достовірних документах, що є в розпорядженні британського уряду. Закиди відносяться до 15,000 нелеґальних жидівських емігрантів до Палестини, що їх минулого грудня відправили Совєти на двох пароплавах з Чорного Моря та яких опісля британці переловили і інтернували на острові Кипр.

НАРАДИ СКАНДИНАВСЬКИХ ПРЕМІЄРІВ

Копенгаґа, Данія, 5 лютого. В найблищу пятницю в Стокгольмі зустрінуться на соціялістичному конгресі премієри трьох Скандинавських країн та відбудуть окремі наради, темою яких буде теж Плян Маршала. Проте, вже заздалегідь застерігається, що тісна господарська співпраця скандинавських країн в жодному рані не означає творення будь-якого політичного, чи військового бльоку.

МИТРОПОЛИТ СЛІПИЙ ЖИВЕ

Згідно з повідомленням лондонського „Дн Таблет" з 10-го січня, галицький митрополит української греко-католицької Церкви, Йосиф Сліпий, якого большевики разом з іншими українськими єпископами зарештували у Львові та депортували, живе. Він має перебувати в Єнісейську на Сибірі, при чому важко хворіє і йому заборонено відправляти Службу Божу. Про інших гр.-катол. єпископів є вістки, що вони перебувають у військовій тюрмі в Києві.

ПІДГОТОВКА КОМУНІСТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В ІТАЛІЇ

Рим, 5. лютого. — В останніх часах італійські власті відкрили інтензивну підготовку комунстів до державного перевороту на випадок, якщоб вони програли в найблищих виборах до Національної Асамблеї. До цеї підготовки належить насамперед масова контрабанда зброї через Адріятик з Югославії та організація комуністичної армії. В різних частинах країни італійська поліція відкрила великі арсенали зброї, як теж має повідомлення про „стратегічну підготовку" перевороту.

ФРІЦ КУГН ВТІК З ТАБОРУ В ДАХАВ.

Мюнхен, Німеччина, 4. лютого. (АП) — Сьогодні тут повідомлено, що депортований недавно з Америки провідник німецько-американського „Бунду" Фріц Кугн втік серед таємничих обставин з концентраційного табору в Дахав, де він дожидав на розправу перед німецьким денацифікаційним судом. Кугн має за собою пятиколонну націстську карієру в Америці, був теж в тюрмі Сінґ-Сінґ і тепер мав зізнавати в судовому процесі націстських дипломатів перед американським військовим судом. Поліція робить розшуки за Кутном в Басарії.

Британець закидає Совєтам колоніяльну експлуатацію поневолених народів

Лейк Соксес, Н. И., 5. лютого. — На вчорашньому засіданні Економічної і Соціяльної Ради О.Д. представник Великої Британії обвинувачував Совєтський Союз за його імперіялістичну політику та колоніяльну експлуатацію поневолених Совєтами народів Східної Европи. Дебату зачав і спровокував сам совєтський представник, що пробував робити закиди Британії за її політику в заморських домініях. Свій виступ большевик вбрав в патетичну форму, говорячи, що „колоніяльні часи вже давно минули; колоніяльні народи вже самі не можуть довше погодитися з існуючими обставинами і тому боряться і боряться успішно, щоб самим собі вибороти кращу долю". У відповідь на це британський представник ствердив, що які б. умовини не існували в британських домініях, вони завжди будуть кращі від того страшного поневолення та експлуатації, що їх допускається Совєтський Союз в захоплених ним країнах Східної Европи. Британські домінії — говорив він — є для кожного відкриті і кожний сам може переконатися про існуючі там умовини. Совєтський Союз, натомість, замкнувся за залізною заслоною і навіть дипломатичні представники не мають можности свобідно порушатися. „Життеві умовини самих совєтських робітників і селян — говорив представник Британії — є далеко гірші не тільки в порівнанні зі західними демократіями, але з усіми колоніяльними домініями. А до якої міри гірші, це вже є совєтською таємницею". До цеї колоніяльної господарської експлуатації поневолених Совєтами народів треба додати ще безприкладній теж в колоніяльній історії політичний терор. На ці сьогодні вже всім добре відомі факти совєтський представник вже не міг ддати жодної відповіді.

МОСКВА БУДУЄ 5 НОВИХ ЗАЛІЗНОДОРОЖНИХ ЛІНІЙ НА ДАЛЕКИЙ СХІД

Лондон, 5. лютого. (ЮП) — З тількищо надісланих до Лондону нових видань совєтського міністерства освіти виходить, що большевики будують 5 нових залізнодорожних ліній до кордонів Манджурії та опанованої ними Зовнішньої Монголії. Нові лінії мають насамперед стратегічне значення і цілі.

БОЛЬШЕВИКИ ЗВЯЗУЮТЬ БРИТАНЦІВ З ВБИВСТВОМ ҐАНДІ

Москва, 4. лютого. (АП). — Совєтська агенція ТАСС подала вчора здогад італійської комуністичної газети, що вбивця індійського провідника Магатми Ґанді „дуже справдоподібно діяв за намовою британської розвідки". Сьогодні большевицька „Літературная Ґазета" твердить, що „цей здогад не позбавлений основ", бо „британським імперіялістам потрібно було доказу, що в індійській політиці вони мали правду".

ЧЕТВЕРТИЙ ТРАНСПОРТ УКРАЇНЦІВ ДО БРИТАНІЇ

Дня 4-го січня приїхав до Британії з американської зони Німеччини черговий, вже четвертий великий транспорт українських скитальників-добровольців на працю в Британії, в кількості 500 осіб. В Лондоні їх вітали представники місцевих українських організацій.

ВІДБУЛИСЯ ВИБОРИ В ІРЛЯНДІЇ

Дублін, Ірляндія, 4 лютого. (АП)—Сьогодні в цілій Ірляндії відбулися вибори до парляменту, вислід яких ще не відомий. Проте, масова участь у виборах (біля 80% всіх управнених) вказувала б, що партія довгорічного премієра де Валери могла втратити дотеперішню більшість голосів. В такому випадку де Валера пішов би у відставку.

РУМУНСЬКО - СОВЄТСЬКИЙ ДОГОВІР ПРИЯЗНІ

Лондон, 5 лютого. (ЮП)— Московська радіовисильня сьогодні повідомила, що вчора приїхав до Москви румунський комуністичний премієр Ґроза і міністер закордонних справ, відома комуністка Анна Паукер, а сьогодні там уже підписано між Совєтським Союзом і Румунією „договір приязні та взаємної допомоги".

ДІМІТРОВ ЗАПРОШЕНИЙ ДО ПРАГИ

Прага, 5 лютого. Чехословацький уряд офіціяльно запросив болгарського комуністичного премієра Дімітрова приїхати до Праги в половині лютого. Ціллю того приїзду мав би бути черговий „договір приязні та взаємної допомоги" між цими двома совєтськими сателітами. Досі Дімітров ще не дав жодної відповіді.

„ДИКТАТУРА ПРОЛЕТАРІЯТУ" В БОЛГАРІЇ

Софія, Болгарія, 4 лютого. Сьогодні болгарський комуністичний „вітчизняний фронт", керований відомим комінтернівцем і тепер болгарським премієром Дімітровом, проголошено офіціяльно єдиною леґальною політичною партією в країні. Тим самим Болгарія переходить цілком на совєтський лад з єдиною „диктатурою пролетаріяту".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.00	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОПРАВДАНІ ПЕРЕСТОРОГИ

Березень — рішальний місяць, коли мати на увазі дальшу совєтську агресію, пише політичний коментатор Джордж Филдинг Еліот.

Події в Манджурії заповідають Третю Світову Війну, пише ген. С. Л. Ченнолт з Шангаю.

Ми не думаємо звертати увагу на різні „пророкування" на тему, що станеться у світі, які появляються здебільша з початком кожного нового року. Та справи, порушені згаданими особами, не є ніяким пророкуванням, а тільки аналізою світового положення. Цю аналізу вони подають до загального відома американського народу, щоб він знав, що його жде. Знов ген. Ченнолт, який уже не є в активній американській службі, виразно зазначує, що пише про совєтську агресію в Азії ще й тому, що вашингтонський уряд не подає усеї правди про це, що діється в Китаю, зокрема в Манджурії, на яку наступають Совєти, вживаючи до цього китайських комуністів.

Джордж Ф. Еліот, опираючись на поголоски, що Совєти розпічнуть у березні свою „велику гру", каже, що ці поголоски мають за собою багато правдоподібности. От хочби згадати за вибори в Італії, які мають рішати судьбу теперішнього італійського уряду. Комуністи, як передбачають, виборів не виграють, але їхня програ може заставити їх братися за насильні засоби боротьби. Це їм буде не тяжко, бо вони добре зорганізовані й знаменито узброєні. Справа може погіршитись, коли до цього часу не прийде більша допомога з Америки. Це саме можна сказати і про інші европейські країни, що надіються американської допомоги, зокрема про Францію. Голод і нужда це для большевиків найліпша зброя. Москва цілком певно добре використає цю ситуацію, викликуючи в першу чергу масові страйки. Від цього, як це все піде, залежатиме, як далеко посунуться Совєти у своїй новій агресії, в Берліні, Греції, Кореї.

Ген. Ченнолт пригадує нам, що Друга Світова Війна зачалася властиво вже тоді, як не спинено японської агресії в Манджурії в 1931 році. З таким твердженням уже давно всі погодились. Та проте звертається малу увагу на теперішню російську агресію в Манджурії, хоч вона, якщо не буде припинена, спричинить цілком певно Третю Світову Війну. Таке пише ген. Ченнолт і взиває американський уряд допомогти Китаєві здушити в Манджурії бунт, який є інспірований росіянами і ними керований, а не китайцями. Ген. Ченнолт каже, що Росія не заатакує західньої Европи скорше, поки не всадовиться в Манджурії й не забезпечить від бомбових налетів свого промислу та комунікацій на схід від Уралу. Манджурія уже стає комуністичною і нею залишиться, якщо Китай не дістане з Америки негайно мілітарної допомоги. Знов Китай без багатої Манджурії мало що вартує, каже Ченнолт.

З цього всього виходить, що одинокі Злучені Держави можуть нині вратувати Европу та Азію від дальшої совєтської агресії, але й це тільки тоді, коли діятимуть зараз. Знов нам здається, що совєтську агресію може припинити тільки розвал Совєтів.

За удосконалення американського ладу

Президентське послання до конгресу з 2. лютого в справі гарантії громадянських вольностей має признаки реформи громадянських відносин у розлогій Америці. Це пізнати з вступу до зазиву, в якому президент Труман пригадує на своє послання „про стан нації" з 7. січня. В тому посланні він поставив 5 цілей, які американська нація повинна б осягнути, коли хоче дійти до справжньої демократії. Першою з цих цілей є — як твердить президент — повна забезпека наших основних людських прав. „Я предявляю конгресові мої доручення перевести закони для осягнення цієї мети".

Згадавши про спорадичне нарушування громадянських вольностей, президент звернувся до конгресу з такими дорученнями:

1. Покликати до життя спільну конгресову комісію для Громадянських Прав і відділ Громадянських Прав при департаменті справедливости; 2. Посилити існуючі закони для береження громадянських прав! 3. Дати федеральну забезпеку проти лінчування; 4. Охоронити гостріше право голосування; 5. Покликати до життя комісію для роздавання праці по справедливости і без упередження; 6. Подбати про признання самоврядування й права голосування мешканцям Дистрикту Коломбія; 7. Заборонити різницю у міжстейтових засобах перевозу; 8. Подбати за надання прав стейту для Гаваїв і Аляски і більшого самоврядування для наших островів; 9. Дати рівну нагоду всім мешканцям Злучених Держав ставати громадянами; 10. Полагодити претенсії японо-американців за їх евакуацію.

Хто знає американські відносини, такий негайно доглине в оцих дорученнях президента теперішні недомагання в американському громадському житті. Ці недомагання знають уже і законодоном й їх використують з великим розгоном вороги демократії, у такий спосіб, що представляють тоталітарні режими справедливішими у відношенні до різних рас, ніж американський демократичний лад.

На першому місці серед недостач є пониження чорних людей в порівнанні з білими, а це головно дається відчувати в південних стейтах. Там білі люди все ще присвоюють собі супремацію над чорними, а в практиці це призводить до цього, що чорні бояться виконувати право голосування під час виборів. Так само анахронізмом є там звичаєве право лінчу для відстрашення чорних людей від насиля над білими жінками, або загалом від злочинів над білими людьми. Інші недомагання, як от позбавлення права голосу мешканців столиці, відзеркалюють історичну минувшину Злучених Держав. Ще інші носять на собі знак часу, як от колоніяльне трактування Аляски та американських посілостей на островах.

У кожному з доручень президента є якась правда, якої не дається заперечити. Тому треба привитати згадані змагання президента як поступові, змагаючі до поправи суспільних відносин в нутрі країни.

Олег Чех

Як зруйновано Київ

(Докінчення)

В командатурі почали видавати перепустки особам, що бажали покинути місто і йти розшукувати своїх близьких. На Хрещатику стояли черги тисячі людей — за перепустками і на мельдування та реєстрацію. Люди купчились найбільше на пішоході поміж вулицями Свердлова та Леніна (кол. Фундуклїївська), чекаючи черги до командатури. В протилежній до дому, де була командатура, будинок (ч. 2. по вул. Свердлова) населення зносило радіоприймачі і здавало їх у приміщення кол. крамниці дитячих забавок. Хрещатик кишів людьми — мішеним населенням і німцями.

24. вересня я ходив вполудні по центру міста і бачив оцю сану картину. Скоро по тому, як я звідти пішов, коло 2 години дня, в цьому районі пролунав вибух незвичайної сили. Мені здавалося, що було два вибухи, майже водночас. Я був на той час в одному з будинків на вул. Короленка (кол. Вел.-Володимирській) і, підбігши до вікна, побачив високий, метрів 50-70 завввишки стовп диму й куряви над Хрещатиком.

Поступово вулиці, що виходять на Хрещатик, почали наповнюватися схвильованим, переляканим людом; стали зявлятись поранені, здебільшого — потерпілі від паніки, потоптані ногами юрби, яка втікала від місця вибуху; дехто був поранений уламками каміння. Поранених відводили з місця події до самої ночі.

Поступово стали зясовуватись подробиці. Вибух стався відразу в двох місцях: у будинку число 2 на вул. Свердлова, куди зносили радоприймачі (здається, там містилась польова жандармерія) і в Гренд-Готелі на Хрещатику, де стоя німецький штаб. В штабі було убито вибухом багато німців, між ними один генерал і немало осіб з вищого офіцерства. Вибух у домі на розі вул. Свердлова був так сильний, що будинок був зруйнований майже цілком і знищено дім на протилежному розі, де була німецька командатура. Силою вибуху й уламками було поранено й убито багато людей, що стояли в черзі до командатури; ті, хто стояв далі від місця вибуху, ринули назад і стали панічно втікати, топчучи тих, що попадали.

Навколо місця вибуху зараз же виникла пожежа. Вона швидко розгорялась, бо не було води, гасити її. Німці виявили на горі, коло Оперового театру, на відстані близько 1.5 кілометра величезний підземний резервуар води і стали подавати цю воду на Хрещатик, спочатку цистернами, а потім по рурам. Але пожежа все зростала. Стало відомо, що комуністи й „партизани", які залишилися в місті з „спеціяльними завданнями", підпалюють на Хрещатику все нові будівлі. Декого з них німці ловили на гарячому й розстрілювали на площі 3-го Інтернаціоналу (кол. Царська площа) і коло Бесарабки.

На третій день пожежі німці привезли з Варшави літаками декілька кілометрів гнучкого гумового шлангу (рур) великого перекрою, близько 6 цалів, і стали помпувати з Дніпра воду, щоб гасити вогонь на Хрещатику, розташованому метрів на 70 вище річки. „Партизани" прошткрикували ці рури, що вільно лежали вулицями, і різали їх ножами, аби перешкодити гасити пожежу. Коли їх затримувала варта, вони звертали свою провину на інших, які були свідками „іншої роботи".

Пожежа не вщухала. Час від часу серед полуми розлягалися в усе інших місцях нові вибухи. Все місто облетіла вістка, що большевики заздалегідь позакладали міни під багато будинків і що тепер ці міни вибухають. Почали пригадувати, як в різні будинки приходили військові або „партизани" і „щось" робили в пивниці"; а як ішли звідти, то все залишалось, як і було. Німці відкрили в різних частинах міста прийом повідомлень од населення про місця, підозрілі, що до мін. В багатьох місцях, дійсно, пощастило виявити в пивницях і в стінах будівель замасковані вибухові речовини, часто — у величезній кількості; ці міни мали запальники з годинниковим механізмом та електричні, приєднані до освітлювальної мережі.

(Докінчення на стор. 3-тій).

Микола Чубатий.

Критичне положення української інтелігенції в Европі

Европейська українська преса приносить мало не кожного дня вістки про проломи в рядах українських інтелектуалів, творців української культури наших часів, себто в рядах вчених, письменників та мистців. В могилу відходять старші піонири українського культурного відродження, як проф. В. Верганівський, д-р І. Брик, письменниця Катря Гриневичева, що упокоїлася 27. грудня 1947. В могилу сходять також молодші, що могли дати ще неодно творче діло, як поет Юрій Клен, Микола Матіїв Мельник, маляр Микола Азовський та інші. Вимирають ці таланти, на яких стоїть сила новочасного українства; вимирають духові генерали нації.

Та рівночасно приходять до рук приватних людей, до американського відділу Наукового Товариства ім. Шевченка чи до Комітету Допомоги Скитальцям Діячам Української Культури довгі листи вчених та письменників, що є на цім самім шляху, що згадані вище їх товариші. Люди ці хорі, здебільша із виснаження, багато з них попали в туберкульозу. На листі тих призначених на тамтой світ є визначні вчені, фанатики праці для свого народу на культурному полі. Ці відомі люди та нерідко гордості українського народу на наших очах нидіють, не маючи потрібної допомоги з боку американських українців.

Де причина, що саме ці найцінніші люди української нації остали на кінці допомогової акції, а в першім ряді нужди та кандидатів на тамтой світ. Причини треба шукати таки передовсім в способі життя вченого чи письменника та в його потребах. Відомо, що подавляюча частина скитальців, а таксамо українських скитальців живе по таборах утримуваних міжнародними організаціями (передше УНРРА), тепер Міжнародною Організацією для Скитальців (ІРО).

Життя таборове є того роду, що воно не всюді заспокоїти найконечніших матеріяльних потреб людини, одначе прямо виключає можливість наукової праці для вченого, творчої письменницької праці для письменника чи для мистця-композитора, маляра, різьбара.

В таборі дають їсти, хоч тепер, як пишуть, харчі погіршились. В таборі дають лiжко, де можна спочити, але звичайно в спільних великих кімнатах, де живе по 20, 30 та більше людей, бо табори для скитальців це здебільша бувші касарні німецької армії.

Річ природна, що людина без духових вищих вимог може жити і в таких обставинах. Та друга справа з вченим, письменником чи мистцем. Він крім заспокоєння матеріяльних потреб, потребує ще мати спокій для своєї творчої праці, чого в таборі не може мати. Вчений потребує свого кутика, де міг би спокійно щось прочитати, та так само спокійно писати. Серед того базару, яким є кожна кімната таборового життя, ніяка творча духова праця неможлива.

Це було причиною, що науковці, письменники чи мистці для вратування свого творчого життя та у свідомости свого обовязку зглядом української нації, добровільно резигнували зі своїх справ дістати повне удержання в таборі та жили приватно на так званих німецьких картках, що давали їм право до значно меншої скількості поживи, яку треба було собі купити самому за зароблені гроші. Німцям приходилося легше жити на так званих німецьких картках, бо кожен з них був у своїм домі, мав родину на селі та якось давав собі раду.

Натомісць скитальці інтелектуали, що перейшли жити приватно, були полишені самим собі. Заробивши десь тих кількадесяток марок на закуплення тої скупенької поживи, не мали змоги ні докупити решти на так званім чорнім ринку, ні дістати поживи в німецьких селян. Життя таке по приватних домах німців давало вченому, письменникови правда спокій до праці, але не давало змоги жити бодай так, щоб не спалювати свого здоровя, як свічка згаряє, серед праці для культури народу.

До того треба знати, що багато серед українських інтелектуалів на еміграції це дійсні фанатики праці. Багато з них, особливо ці зі східньої України, вирвалися на вільний світ зі Совєтів, мимо всіх небезпек, що їм досі грозили, немов хотіли надробити для українського народу роки страчені для їх творчости під Совєтами. Старі еміґранти, що жили здебільша перед війною в Чехії та Німеччині, теж відомі зі свого скромного життя та запалу до праці для української науки, письменства та мистецтва. Їхнє життя було все просте та без вимог, а нині це життя в нужді, що зідає їх здоровля на наших очах.

Чи маємо ми, американські українці, які обовязки зглядом тих діячів української культури? Певно, що так, скаже свідомий член української нації, що знає минуле свого народу. Звісно, що понад сто літ тому ми не мали ні українських вчених, ні письменників ні мистців. Такі білі круки були тоді рікістю. І чим був український нарід?

(Докінчення на стор. 3-тій).

ОЛЕКСІЙ АНДРІЄНКО.

Я БУВ НА „РОДІНЄ"

19)

До нас на гостину приїхав генерал Скоробогатов. Він швидше вчений, ніж військовий. Його праця провадиться в стінах Академії Наук СССР. Генерал Скоробогатов слідкує за станом озброєння в чужоземних арміях, за всіма військовими винаходами. До речі, він розповів Петрову, що таємниця атомової бомби передана в Совєтський Союз одним канадійцем.

Генерал Скоробогатов розповів слідуючу історію:

—Було це в серпні 1945 року. Визвав до себе Сталін міністра авіяційної промисловости. — „Як у тебе справа з літаками?" — запитує Сталін. — „Добре, Йосип Віссаріонович", — відповідає міністр. „Совєтські літаки найкращі і найшвидші в світі-"— — „От як?" — говорить Сталін. „А скільки може зробити кілометрів за годину найкращий совєтський літак?" — „Скільки-то" — відповідає міністр. — „А знаєш ти, що англійські літаки уже літають швидше?" — „Ні, не знаю", говорить тремтячим голосом міністр. — „Ну так узнаєш". Міністра віддали під суд. В дорозі з приміщення Сталіна міністра привезли прямо в НКВД на Лубянку. Там він дійсно взнав, що англійські літаки перевищили швидкість совєтських літаків. За це міністр був засуджений на 10 років. Весь персонал міністерства авіяційної промисловости, включно з секретарями і друкарками, звільнили, частину заарештували.

Ганна Семенівна забажала подивитися на один пам'ятник в Ляйпціґу, що звався — „Бій народів", споруджений після перемоги над Наполеоном в честь Ляйпціґського бою. Поїхав сам генерал, дружина і донька. Переїжджаючи через одну площу в Ляйпціґу, ми помітили великий мітинг. Генерал наказав зупинити машину.

— А, це говорить Пік, — сказав генерал, показуючи на промовця. — Ну, Олексо, перекладай.

Коли Пік закінчив свою промову і нарід розійшовся, Потапов підійшов до Піка. Вони привіталися. Генерал був знайомий з Піком з Москви ще з 1938 року. Пік говорить російською мовою. Генерал взяв з Піка обіцянку обов'язково заїхати до нього на гостину. Минуло небагато часу, і Пік приїхав до нас в Карлс-Горст. Вони розговорилися з генералом про роль комуністів в Німеччині.

— Ми не можемо, — сказав Пік, — мати чисто комуністичну партію в Німеччині, так як така партія не буде мати великого впливу. Її треба організувати з іншою підливою і назвати по іншому. У німців слово „комуніст" або комунізм ще нервує слух. Їх треба поступово привчити до цих розуміннь. Нам теж довелось погодитись на такі речі, як визнання приватної власности, на байдуже відношення до релігії. Цим ми притягнемо до себе людей, а там подивимося...

— Як ви думаєте, — запитав генерал, — далі будувати свою політику?

— Як бачите, Леоніде Михайловичу, — відповів Пік, — характери у росіян і у німців зовсім різні. Росіянин сам собі вибирає напрямок, сам собі може обрати партію. А німець не може. Що він слабий політик, про це знає весь світ. Німцеві треба дати напрямок. І ми дамо німецькому народові цей напрямок. Придивіться уважніше: в різних зонах на першому місці стоять різні партії. У англійців — соціялісти, у американців — селянський союз, тут — комуністи. А нарід то один! Чому німці у англійців думають по іншому, ніж у совєтській зоні? Тому, що німець органічно потребує керівництва, сильної руки зверху...

— Їм „фюрер" потрібний, — зауважив Пікові генерал.

— Цілком вірно, їм потрібний „фюрер".

— Ну, тоді хай ідуть до нас! У нас по цій галузі просто буде! — вигукнув Потапов.

— От тому-то — продовжував Пік, — нам потрібна цілком об'єднана Німеччина, як єдина політична одиниця! В політично об'єднаній Німеччині ми можемо розраховувати на повний успіх. Німець, рядовий німецький бюргер, піде до нас не тому, що у нас кращий програм — у нього від програму голова тріщить, — а тому, що у нас ліпша організація. Якщо ви сказали: „сьогодні ви повинні піти з відрами до річки Одер черпати воду. Ми висушимо річку", — це німцям сподобається: Ja? Всі черпати воду! Висушити! Чудова організованість! Ви розумієте мене, Леоніде Михайловичу?

— Так, але для чого ви приймаєте до себе бувших нацистів? Адже ж у вас повно їх? — запитав Потапов.

— Хіба це біда? Вчора німець був добрим нацистом, але сьогодні буде добрим комуністом. Не говорить йому про це, не начиняйте його зразу діялектичним матеріялом. Скажіть, що Маркс ліпший від Гітлера, він і так повірить. Це вам, росіянам, треба розуміти...

— Знаєте, — перебив його генерал, — я часто дивуюся німцям. От розповідають, що Ґерінг в своєму останньому слові на суді сказав, що коли б йому ще було дано п'ять років життя, то він робив би те ж саме, що і раніше. От це відданість. У нас таких немає.

— Це не відданість, — відповів Пік. — Це дисциплінованість.

— Так, можливо, ви маєте рацію.

В місті демонструвався совєтський фільм „Клятва". Родина Потапових вирішила поїхати подивитись його. Взяли в кіно-театр і мене.

(Дальше буде).

Д-р Володимир Галан.

Що таке іміграційний закон Стратона?

Дуже часто чуємо тепер розмови про новий іміграційний закон Стратона. Для вияснення треба згадати, що дотеперішня іміграція до Злучених Держав базується на т. зв. системі краєвих квот, себто кожній державі є згори призначене число горожан, які з даної країни можуть прибути чи імігрувати до Злучених Держав. Давній польській державі, до якої належали всі західні українські землі, признано приблизно число 6,000 річно. Ця т. зв. польська квота охоплює усіх громадян б. Польщі, без огляду на їх національність, себто поляків, українців, жидів та інші національні меншини, які жили в Польщі.

Законопроект Стратона завішує цю квотову систему на чотири роки і протягом цих чотирьох років мало б приїхати до Злучених Держав 400,000 скитальців, без огляду на їх державну приналежність, однак не більше як 100,000 в одному році.

Що повинні робити наші організації?

Живучи в демократичній державі, кожен громадянин має можливість впливати на законодорні тіла своїм голосом, чи то особисто, чи збірно як громада, чи організація. Ось так повинні теж впливати і наші громадяни та організації і при кожній нагоді висилати резолюції до своїх сенаторів та конгресменів. Резолюція повинна мати приблизно такий зміст:

PROPOSED RESOLUTION ON DISPLACED PERSONS

WHEREAS, the glory of our great nation is in part our tradition as a land of hospitality, a haven for the oppressed and persecuted, and

WHEREAS, the plight of hundreds of thousands of displaced men, women, and children, natives of Ukraine, Poland, Latvia, Lithuania, Estonia, Finland, Jugoslavia, Greece, France, and various other countries, now in European camps presents a moral crime of the greatest magnitude, challenging the conscience of all fair-minded peoples, and

WHEREAS, the composition of this unhappy group of 850,000 human beings, of which 80% are Christians and 20% are Jews, transcends all bounds of creed and nationality, demanding that all Americans of good faith open their hearts to assists in the resettlement of these human beings where they can begin life anew without fear of religious persecution or political reprisal,

WHEREAS, legislation is now before the Congress of the United States as House Bill No. 2910 for emergency legislation to admit "America's fair share" of these human beings to the United States,

THEREFORE BE IT RESOLVED that the ____________
Name of Society
hereby expresses its unqualified approval of this emergency legislation now before the United States Congress to permit the admission of 400,000 of these human beings to the United States of America at the rate of 100,000 a year, and

BE IT RESOLVED THAT copies of this resolution be forwarded to Senators and Representatives from the great State of ____________

____
Name of the Organization

Meeting held at: ____________

____
President

____
Secretary

____
Date of the Meeting

Сама ухвала резолюції ще не виконає всего. Усім відомо, що найбільшу опозицію до цього закону веде сенатська комісія, яка видвигає на своє оправдання факт, що в Америці брак мешкань та що новоприбувші скитальці ще збільшать цю мешканеву кризу. Рівнож видвигають справу безробіття.

Як цьому допомогти?

Безумовно це буде факт, що ці національні групи в Америці, які викажуться фактами, що вони зможуть примістити новоприбувших та дати їм працю, привезуть до ЗД найбільше число своїх рідних. І ми мусимо робити те, коли хочемо користати з нового закону та уможливити приїзд більшому числу наших людей.

Що треба нам робити зараз?

Відповідь на це дали недавні наради Директорії ЗУАД Комітету, які візвали нашу американську суспільність перевести у себе статистику мешкань та зайнять, зокрема між нашими фармерами, та рішили покликати до життя т. зв. Переселенчі Станиці, які дали б першу поміч та вказівки новоприбуваючим.

Треба теж додати, що новий закон не вимагав би афідевітів і скитальці приїжджатимуть на кошт ЗД. Американські добродійні організації мали б за завдання допомогти цим людям вже тут в Америці поселитися та найти працю. Ніяких інших зобовязань ніхто не перебирає, а кожен скиталець повинен зараз взятись до праці, яку йому дадуть.

Представники Американських Допомогових Організацій в Европі (Німеччині та Австрії) будуть мати великий вплив на добір людей, коли вони **викажуться статистичними фактами**, що зможуть зайнятися **певним числом людей, мають** для них **тимчасове** приміщення та вигляди на якесь зайняття. Тому то і наші представники в Німеччині **повинні** одержати всі ці факти в свої руки. Хоч закон Стратона ще не перейшов, однак наш уряд вже поробив всі приготування на перевіз людей. Тому то список **мешкань та зайнять** треба переводити **зараз** і всі зібрані матеріяли **негайно** висилати до ЗУАДК.

Хто має зайнятися списками?

Список може зладити кожен свідомий американець українського роду та не чекаючи на свого сусіда вислати його на адресу ЗУАДК.

КОМУНІКАТ

ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

В найблищому часі піде під розгляд Американського Конгресу новий іміграційний законопроект під назвою „законопроєкт Стратона."

На основі цього закону першенство в приїзді до Злучених Держав матимуть ці люди, яким Американські Допомогові організації зможуть забезпечити мешкання та якесь заняття, навіть тимчасове. Ці дані вже тепер необхідні нашим представникам в Европі і тому прохаємо увесь американсько-український загал, зокрема наших священників, горожанських клюбів, усі братства та сестрицтва наших допомогових організацій допомогти в переведенні наступного перепису:

HOUSING AND EMPLOYMENT REGISTRATION.

1) CITY ____________ STATE ____________
2) YOUR NAME ____________
3) YOUR ADDRESS ____________
Street number and zone
4) Your occupation ____________ Single, Married or Widowed
5) How many children or dependents have you? ____________
6) Would you accept a man, woman or family of ____ children of the new immigrants for a temporary lodging? ____________
7) Would you help them to find any kind of employment in your locality ____________

Просимо витяти цей бланкет, виповнити його читко та негайно переслати під адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Зробіть це разаз, та дайте змогу одній українській родині почати нове життя.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет

ЯК ЗРУЙНОВАНО КИЇВ

(Докінчення зі стор. 2-гої)

З пивниць Оперового театру на вул. Короленка вийняли близько тони „ТНТ"; в пивниці під Музеєм Леніна (кол. Педагогічний музей, де збиралася Центральна Рада) знайшли замуровані три тони „ТНТ"; цей набій склали на пішоході, де він лежав ще декілька днів. Величезну міну відшукали також в пивницях під голов. будівлею Університету. Такі ж міни знайдено було підкладеними під будинки НКВД, Державного Банку і під низкою звичайних житлових будинків.

Тепер стали зрозумілими натяки „декого" з „партизан".

Пожежа за декілька днів охопила величезну територію. Німці, бачучи, що всі намагання загасити її безнадійні, в кінці (і то лише як останній засіб) стали підривати будинки, до яких наближалось полумя, аби відрізати шлях для розповсюднення вогню. Але підпалювачі „працювали" завзято і в ряді місць пожежа спалахала далі. Населення, залишивши свої житла, взявши часто лише те, що можна було винести в руках, сиділо на речах на вулицях, які вели від району пожежі і ночували там само, просто неба.

Німецькі літаки час од часу оглядали пожежу з повітря, бо інакше годі було зорієнтуватись в морі полумя й диму. Часом через рухомі мікрофонові станції, поставлені на автомобілях, німці давали накази населенню — звільнити помешкання в будинках, до яких наближалась пожежа, або приготуватись, чекаючи поки сапери експльодують будинок, що вже став займатись. Слабкі вибухи, роблені німецькими саперами, різко відрізнялись од потужних вибухів советських мін.

Пожежа буяла більше ніж півтора тижня, спалахуючи то в тому то в іншому місці після чергового вибуху советських мін. Німці називали це все суцільним безумством.

В наслідок пожежі й вибухів були цілковито зруйнованими і спаленими геть усі будівлі, що були на території, обмеженій вулицями (називаю в порядкові обходу території за стрілкою годинника): вул. 25 Жовтня (кол. Інститутською) від Хрещатика до Ольгинської вул., Ольгинською до площі з театром ім. Франка (кол. Соловцовським; сам театр зберігся), далі — Банковою вул., вул. ім. Енгельса (кол. Лютеранською) вниз до Мерінгівської вул., потім — серединою кварталу між вулицями Енгельса і Кругло-Університетською, площею Басарабки, кінцем Хрещатика коло Басарабки, серединою кварталу між Хрещатиком і Пушкінською вул., частиною Пушкінської вул. до вул. Леніна (кол. Фундуклеївської), серединою кварталу між вул. Леніна та вул. Свердлова, розташованого між Пушкінською вул. Короленка, далі — Михайлівським завулком, Хрещатицьким завулком (деревяний будиночок на цьому завулку, де жив Шевченко, зберігся) і площею ім. Калініна (кол. Думською площею; будівля Обласного Виконкому, кол. міської Думи, згоріла від окремого підпалу під кінець пожеж). Крім зазначеної території згорів ряд будинків і в інших місцях, на вулицях, що вели до основної території пожару і, де-не-де, в окремих місцях далеко від цього району. Останні пожежі (далеко від центра) виникали пізніше, через декілька тижнів по головній пожежі, організованій большевиками менше ніж через тиждень по вступові німців до Києва. Тепер же вони твердять, що всі ці руйнації зробили німці, і то — тоді, коли їх вибивали з Києва большевики, себто два роки пізніше.

Дещо неясна (принаймні для мене) справа зруйнування головної церкви (Успення Пресв. Богородиці) в Києво-Печерській Лаврі.

Коли горів Хрещатик, то люди, які працювали в Лаврі, розповідали, що в цій церкві німці також знайшли замуровану міну з запальником, прилученим до дротів електричного освітлення, але чомусь побоювалися виймати її набій. Тоді ж вступ до Лаври місцевому населенню, за винятком декого, хто працював при німцях, заборонили. Місто ще довгий час не мало електричного освітлення; припускали, що як дати струм, то можуть вибухнути ще невідшукані советські міни, прилучені до електричної мережі. Електричний струм від допомогових машин дали до мережі лише через декілька тижнів і то лише в деякі частини міста, в тому числі і в район Лаври.

В самій Лаврі також виникла була одної ночі пожежа і німецькі жовніри протягали з гори завишки близько 80 метрів, на якій стоїть над Дніпром Лавра, до Дніпра привезені з Варшави гумові рури, щоб мати воду гасити пожежу. Це було десь у жовтні. Вибух, що зруйнував Успенську церкву, трапився напочатку листопада 1941 р., ймовірно — від тієї самої советської міни. Але невідомо, чи вибухла ця міна від якого небудь запасного запалювача, чи за бажанням німців, що як розповідали, зняли й вивезли з Успенської церкви все, що лише можна було взяти, і бажали приховати це. Але від кого було їм ховатись? Не в їхній звичці було взагалі соромитись своїх вчинків і пізніше, коли Лавру знову можна було відвідувати, я побачив, що вони познімали з багатьох лаврських будівель дійсно все, аж до мармурових підвіконників включно. Так чи інакше, нема жодного сумніву в тому, що большевики, покидаючи Київ, прирекли цю церкву на знищення ще задовго до того, як до нього доклали своїх рук німці. Те саме треба сказати і про Університет.

Після перших вибухів і пізніше, при всякому акті диверсії й саботажу (а їх було багато), німці хапали людей, які йшли вулицями, й вішали їх — спочатку по 50—100, потім по 200—300... Але ці страти, як і облави на людей, щоб вивозити їх на роботу до Німеччини, все це — ніщо, порівнюючи зі знищенням близько 60—70,000 чоловіка жидівського населення Києва, коли догоряв Хрещатик. Ось тут німці, дійсно, „показали", що вони можуть зробити"!...

Однак, про ці факти дійсних німецьких звірств світ знає ще з днів суду в Нюрнберзі. А про ролю большевиків у руйнуванні власної країни не згадує ніхто.

Коли німецькі війська в осені 1943 р. виходили з Києва, мене там вже не було і про те, як вони винищували населення, що не зважаючи на наказ залишалося в трьохкілометровій зоні міста, граничній з Дніпром, я знаю лише з оповідань знайомих, що все це пережили. Але свідки твердять, що більшість пожеж і руїни, які супроводили бої за Київ в осені 1943 р., зроблено советськими військами. Так, вони пострілами з гармат підпалили і дощенту знищили всі Слободки на лівому березі Дніпра і стрільбами ж зруйнували ще декілька громадських будівель у самому місті. І, за деякими відомостями, будівля Університету не була зруйнована вибухом коли відступали німці, а зайнялася три дні по тому, як советське військо увійшло в Київ.

Але офіційно, всі описані мною знищення большевики приписують тепер німцям!

Німці загубили підчас руйнування Києва в перший же день майже цілий свій штаб; вони доклали неймовірних зусиль, щоб зберегти Київ (натурально, для себе!), а тепер большевики, вказуючи на зруйновані советськими мінами будівлі (і, певно, на ті місця, де були стародавні церкви, знищені ще в 30-тих роках) кричать: — „Ось погляньте, на що здатні німці! Тільки від німців можна було чекати такого варварства!".

Вся пожежа Києва становила собою советське видання „Московського пожару" 1812 року при Наполеоні. Це була величезна, заздалегідь детально продумана провокація. Тут большевики одним пострілом убивали двох зайців одразу (а це вони майстри): заподіяні ними руйнації мусіли посіяти безладдя в найбільшому місті України, приносячи величезні збитки німцям... і тим самим німцям ці руйнації пізніше були поставлені на карб.

Трудно відшукати інший приклад подібного цинізму, хіба що участь советських представників у Нюрнберськім процесі над німецькими злочинцями проти людства.

Між іншим: можливо, декому, хто знав Київ, буде цікаво пізнати, що є на знімках, доданих до нарисів Стайнбека. В числі від 19. січня перше фото подає Хрещатик у районі Прорізної вул., третє фото — Фундуклієвську вул. від Хрещатика. Будівля ліворуч — Російський Драматичний театр (кол. Бергоньє). В числі від 20. січня перше фото трудно пізнається; друге фото — руїни Успенської церкви в Лаврі, а третє показує гіпсову модель побудови так зв. „Урядового центру" на тім місці, де колись був Михайлівський манастир. Головна цеква манастиря була там, де на моделі, спереду її, від середини знімка і ліворуч, стоїть півкругла будівля з колонами. Точно над нею — будинок кол. „Присутственних мест, а в далечині за ним мала би бути Софія. Читач бачить усю модель з боку Дніпра. Ліворуч од неї і перед нею має бути Володимирська Гора.

Критичне положення української інтелігенції в Европі

(Докінчення зі стор. 2-гої)

Він був темною, закріпощеною масою, яка не знала, куди їй йти та до чого прямувати. Світ тоді навіть забув про існування української нації, бо на сході в Росії жили на нашій землі люди відомі під назвою „малоросів" або „хахлів", на заході „поляци рускего обжондку". Хто зробив це, що ми нині нація, яку вже світ цілий знає? Це зробили діячі української маси, що самі ставши свідомими будили своїх неярчих братів та несли в світ відомости про поневолений український нарід. Вчені списали нам нашу героїчну історію, усталили мову українського народу, описали нам наш край та його багатства. Письменники в своїх поетичних та прозаїчних творах оспівували в красній формі все це, що народ боліло і защо він страждав. Діячі української культури немов думали та немов відчували за мільйони українських селян та робітників. Вони пером боролися за їх права на людське життя. І нині ці духові генерали народу ведуть нарід до його ідеалу, до вільної й самостійної української держави.

Я переконаний, що подавляюча більшість американських українців розуміє це і з того розуміння треба нам витягнути практичне заключення й то негайно. Ми не сміємо позволити, щоб українські інтелектуали вимирали на наших очах, ми мусимо взяти їх під свою опіку, бо вони важні та особливо потрібні для української нації в ці історичні часи, в які вони кожної хвилини можуть бути покликані історією до будови української держави.

Закінчую оці рядки практичним заключенням. Біля сто визначних українських інтелектуалів потребує негайної помочі. Допомогу цю дати легко. Треба сто американських українців, які погодилися б взяти одного із тих сто діячів української культури під свою опіку, посилаючи їм що місяця пакунок „Кер" протягом шість місяців. Кожен жертводавець нехай сам замовляє пакунок та нехай його висилає. Сам буде знати на чию адресу йде його жертва допомоги найцінніщим синам України.

Комітет Допомоги Скитальцям Діячам Української Культури приймає зголошення і тільки посередничить в цім добрім ділі. По одержанню зголошення Комітет негайно вишле адресу одного із потребуючих, якому жертводавець сам або через наше посередництво кожного місяця пішле 10-доляровий пакунок. Ми апелюємо до українців не словом, але жертвенним ділом. Голосіться до української Армії Спасення Творців Української Культури, на таку адресу:

"Committee for the Aid of Refugee Ukrainian Scholars", 11 E. 7th St., New York 3, N. Y.

ЩО ПИШУТЬ?

БОЙОВИК УПА РОЗПОВІДАЄ ПРО БОРОТЬБУ.

Своє особисте ми віддали для Батьківщини. — Ми перемагали, бо в нас був дух, нас вела ідея.

В листі до п-ні Анастазії Біловус з Ван Дайк, Мишиген, б. бойовик УПА, який опинився недавно на скитальщині, пише, між іншим таке:

В імені групи повстанців, які перебувають в ..., передаю Вам наш дружній повстанський привіт та вислови найщирішої подяки за те, що Ви, ген далеко за морем, не забуваєте за нас, які три роки крівавились в гігантній бортьбі з найлютішим і найбільш жорстоким тираном у світі — большевизмом. Ми гордо несли свої бойові прапори, слава яких рознеслась далеко по світі. Це слава тих, які нічого свого особистого не мають, бо своє особисте віддали для Батьківщини. Наша визвольна боротьба сьогодні ще закрита перед світом, бо ці два світи ділить страшна залізна куртина. Ми були свідомі цього, що західній світ мало за неї знає. Тому наша група, одна з частин УПА, одержала наказ пробитись через цю залізну куртину і своїми устами понести якнайдалі в світ страшну правду підбольшевицької дійсности за останні роки. І ми йшли. Проти нас ворог кидав цілі дивізії спецвійськ, які загороджували нам шлях. Одначе ми йшли пробоєм і вони нас не застрашували. Своєю ідеєю ми приєднували до себе не тільки український нарід, але й інші народи, черз території яких ми рейдували... Для очеркнення большевії я не знаходжу слів. Це страшний режім! Там нема ніякої свободи... Народові вже вірвався терпець і він пішов на вперту і жорстоку боротьбу. В Совєтах нема мови про легальну, опозиційну боротьбу, а є лиш підпольна боротьба, революційна. Ми служили три роки в рядах УПА і проходили різні терени України. Були ми свідками всього, що діялось. Не один бій ми звели, нераз з ворогом вдесятеро сильнішим. Одначе ми перемагали, бо в нас був дух і нас вела ідея. Може Вам приходилось читати в різних ворожих газетах, що ми якісь фашисти, що боїмось якоїсь кари. Це все брехня! Ми ті, що хочемо для нашого народу волі. В ряди УПА ми пішли добровільно й ми свідомі цього. Я сам пішов просто зі школи в 18-тому році життя та зложив присягу на вірність Україні. Був двічи тяжко ранений, але зброї не зложив і не падав на дусі, бо нас ніяка сила не зломить. Я був свідком, як на моїх очах розривали себе мої друзі гранатами, не хотячи піддатись ворогові. Вмирали з окликом: Я вмираю, пімстіть! Ми сповняли їх бажання. Впродовж трьох місяців ми зліквідували яких 10,000 енкаведистів-катів. Ми розбили дві польсько-большевицькі дивізії і вбили двох генералів... Багато інших катів дістали від нас заплату. Своєю ідеєю ми опанували значну частину червоної армії, а доказом цього може бути те, що вона не бере участи в боротьбі проти нас. При одній зустрічі перейшло на нашу сторону 900 бійців червоної армії. Теж є відоме масове дезертирство цеї армії...".

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

ВОДЕРВЛІТ, Н. Й.

Коляда на героїв УПА і скитальників.

Національна свідомість та почуття українського громадянського обовязку, серед членів Українського Горожанського Клюбу, що раз більше зростає. Укр. Гор. Клюб у Водервліт, в своїй народній праці, а особливо в жертвенності на народні цілі, вибивається серед Укр. Клюбів нашої околиці на перше місце.

Дня 25. січня відбулись збори членів У. К. На внесок двох визначних місцевих працівників, пп. І. Урбана і Л. Завійського, щоби члени У. К. зложили від себе коляду на героїв УПА і скитальників, — присутні охотно на це погодилися.

Жертви зложили: М. Древецький $5; по $2: Й. Крушельницький, І. Урбан, О. Спяк, П. Ковальчик, Й. Розенбайгер; по $1: В. Футулуйчук, В. Галайко, Л. Завійський, М. Завійський, В. Вовчук, М. Спяк, С. Михасів, М. Ксенич, М. Дичко, П. Кащак, П. Роганич, І. Футулуйчук, П. Данусяр, В. Легуняк, Ф. Васуля, І. Чайківський, С. Ковальчик, А. Кащак, Л. Т., С. Корафанда. Решта дрібними. — Управа Клюбу жертвувала $10. — Всего зібрано $49.

Гроші в цілости переслано до ЗУАДК в Филаделфії.

Українець.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.

Примірні поминки.

Дня 28. січня помер в Бруклині бл. п. Василь Палащук. Похорон відбувся 31. січня, у якому взяло участь багато рідні та знакомих, місцевих і позамісцевих. Це тому, що Покійний був дуже примірним громадянином, належав до Товариства Запорожська Січ, був добрим членом У. Н. Дому і У. Н. Союзу, щирим жертводавцем на народні цілі і любителем свого рідного. Не любив тільки тих, що служать Сталінові, а не Україні. На поминках, коли то вже зійшлась рідня до У. Н. Дому, бачили ми, між іншими, дяковчителя М. Фатюка та приятеля Покійного, Василя Мандзія з Йонкерс, Н. Й. Усе відбулось прикладно, а про це подбали вдова і діти. Гром. В. Мандзій висказав у своїй промові думки і щирість Покійного, що так дуже бажав собі ще раз поглянути на свій рідний, але дійсно вільний український народ на свобідній вільній землі. Не міг розуміти тих, що запродують свого брата, що висилають скитальців на певні муки і смерть. При кінці взвав п. Мандзій на добру згадку по Покійнім зложити щирі датки для наших бідних скитальців. Щирість друзів Покійного показалась тим, що вони зложили суму $82, які вислано до ЗУАДКомітету.

Жертви зложили: Т. Сорока $10; по $5: А. Палащук, В. Мандзій, Н. Лебідь, І. Сенько; М. Фатюк $2.25; по $2: Е. Біленький, Г. Мялко, І. Бішко; по $1: Ю. Палащук, І. Дубайло, А. Палащук, С. Лис, С. Заблоцький, І. Малко, І. Калан, С. Кравчук, С. Малярський, І. Заводовський, К. Маляревський, П. Дебайло, Е. Ветер, А. Піскор, А. Отенбрайт, І. Дикий, А. Малицька, обоє Бельґгавз, Д. Ґураль, П. Колтун, А. Барда, Н. Саднік, П. Колтун, І. Чабаранок, Т. Мойсей, М. Шутомек, А. Білецький, Й. Купка, Білецька, А. Шеремета, Авраменко, С. Гобер, Контратюк, Г. Корк, М. Першнік, Т. Хома, П. Рокицький, Ф. Филипс, Е. Бобик, Безґацка, Г. Бардак, А. Дука, В. Троць; Н. Н. 75 ц.

Жертводавцям щира подяка, а бл. п. Василеви Палащукові вічний супокій. Хай земля в прибраній вітчиніб уде йому легкою.

Іван Бішко.

—o—

ДЕНБУРІ, КОНН.

Від. 387 У. Н. С. на скитальців.

Братство св. О. Николая, від 381 У. Н. С., відбуло дня 21. грудня 1947 річні збори. При тій нагоді наш предсідник, Й. Вовк, згадав прикру долю наших скитальців. Усі члени відчули цю недолю і зложили такі жертви: М. Маркевич $12, Й. Вовк $10; по $5: М. Ликашкевич, Д. Тиханич, Д. Іванушка, Й. Копчук; по $2: Вовк, Наконечна, С. Сверюк, Т. Хариш, М. Павслюк, М. Ґузи, молода; по $1: С. Коник і М. Длубас. Вислано до нашого комітету у Филаделфії $56.

М. Маркевич,
секр. 381 від.

—o—

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Жертви і коляди на допомогу скитальцям.

Тов. ім. І. Франка, від. У. Н. Союзу, $50; Сестр. Н. З. Д. Марії $50; Бр. св. о. Николая $25, У. А. Гор. Клюб $25; Парохія ім. св. о. Николая $25; Тов. ім. Т. Шевченка, від. 107 У. Р. Союзу $15; Укр. Молодеча Ліґа $10.

Коляду зложили по $10: М. Мельничук, І. Дух, М. Подолец; по $5: Ю. Грицай, М. Тарнавський, о. М. Мищишин, Ю. Варшона, Т. Сюрко, І. Білобран, С. Шуманський; по $: В. Папура, Й. Федишин, Т. Шижик, П. Чучман, І. Бабак, В. Михалюк, Н. Косован, І. Бленьковський, М. Кохарук, М. Ружицька, П. Рудий; по $2: І. Сивик, Ю. Кожух, В. Лемішка, М. Мокрій, В. Петришин, Н. Вільчинський, А. Ґарбозінський, П. Дворянин, В. Пруфим, С. Коніцький, Гр. Медвідь, Е. Теплий, Н. Зюбровський, Р. Коріньkевич, М. Сайсик, І. Макаровський, А. Михальчишин, О. Базарніцький, Т. Шуманська, Н. Нищий, А. Теплий, П. Батюк, А. Каша, В. Сердинський, М. Мисик; по $1: М. Рубак, С. Совик, Д. Митолінський, К. Ференц, А. Квас, М. Круціна, М. Кожух, П. Підлиський, Т. Пушкар, В. Ференц, Н. Яворський, В. Чучман, В. Юркелич, А. Руцка, А. Барбато, І. Бабій, А. Ґнит, І. Питльований, Г. Павлюковський, П. Бедзіс, К. Дугай, Я. Варшона, В. Поцілуйко, А. Вітковська, П. Вітковський, Л. Вітковський, Я. Михалюк, М. Коропіта, Амбурґер, С. Цюпка, К. Петриця, І. Челюшняк, П. Дофі, М. Бедзіс, М. Вовнянка, Я. Михальчишин, П. Цюпка, Й. Базарніцький, О. Іващишин, Д. Бодак, В. Макаровський, С. Комаранський, К. Перец, М. Калишин, П. Попелишин.

Жертви від організацій $200. Збірка на Листопадовім Святі $57.52. Коляди зібрано $193. Разом $450.52. — Розхід (подорож колядникв) $2. — Переслано до ЗУАДКомітету в Филаделфії $398.52, а до Католицького в Стемфорд $50.— Разом $448.52.

Т. Сюрко, касієр.

—o—

ЛУДЛОВ, МАСС.

З коляди на скитальців.

У нашій громаді пішли з колядою по хатах громадяни: М. Пукіш, П. Пилипів, Д. Харко. Заколядували $70. По відтягненню коштів за автомобіл ($2), решту в сумі $68 розділено по половині на скитальців і до каси від. 253. Гроші вислано на призначену ціль.

Жертвували: С. Ференц $5; К. Зварич $3; по $2: Я. Кундеревич, К. Сліпецький, Ю. Сліпецька, доч., Ю. Полянський, П. Бучацький, О. Фіґель, А. Щурко, Т. Гнатів, П. Гарасюк, Т. Столяр, М. Ней, П. Павлів, С. Добнецький, В. Зварич, М. Бойко, М. Пукіш; А. Поплавський $1.50; по $1: Д. Харко, М. Берник, Ю. Ференц, Р. Маліновська, Т. Заячковський, А. Мельгот, П. Жовтий, В. Поплавський, М. Кульбанський, П. Хомин, І. Гнатів, А. Дайняк, М. Мельник, А. Куртий, В. Харів, С. Косьців, І. Приступа, Е. Черняк, В. Куртініс, Ю. Чорний, І. Столяр, І. Мельник, П. Пилипів, Р. Яворська, Дж. Сентос, А. Лісевич, Т. Колеснік, І. Андрусик. Решти дрібними.

Д. Харко.

ТАРЗАН, ч. 1779. Несподівані відвідини.

Він дав знак Нкімі, щоб приступила ближче й почав з нею розмову на малпячій мові.

Нкіма пристанула й прислухувалася вказівкам малпочоловіка.

„Що то за глупості?" — запитався Крас. Саме тоді Нкіма зіскочила з галузі...

...і вискочила на стрільбу провідника ватаги.